

# IZBOR SUDSKE PRAKSE

NAUČNI, STRUČNI I INFORMATIVNI ČASOPIS

**100 aktuelnih sudskih odluka**

**Prof. dr Leosava KARAMARKOVIĆ**

**Ništavost ugovora i poravnanja**

**Prof. dr Miroslav VRHOVŠEK**

**Određivanje pojma krivičnog dela prema  
Krivičnom zakoniku Srbije**

**Prof. dr Božidar CERVIĆ**

**Luka Beograd na Marakani  
ili privatizacija prema Nacrtu zakona o sportu**

**Mr Predrag BAROŠ**

**Naknada određenih vidova nematerijalne štete prouzrokovane  
upotrebom motornog vozila i troškovi parničnog postupka,  
kroz praksu sudova**

# NAKNADA ODREĐENIH VIDOVA NEMATERIJALNE ŠTETE PROUZROKOVANE UPOTREBOM MOTORNOG VOZILA I TROŠKOVI PARNIČNOG POSTUPKA, KROZ PRAKSU SUDOVA

*Rezime* Nakon pojave prvih automobila došlo je do velike ekspanzije autoindustrije, a samim tim i do prvih saobraćajnih nezgoda, čiji je broj u stalnom porastu. Prema nekim procjenama, u posljednjih nekoliko godina u svijetu je u saobraćajnim nezgodama smrtno stradalo između 750 i 880 hiljada ljudi (na godišnjem nivou). Saobraćajne nezgode su vodeći uzrok prerane smrti, a zanimljivo je da prema podacima iz 2001. godine, jedna osoba ima čak 15 puta veće izgleda da pogine u automobilskoj nego u avionskoj nezgodi za svaki pređeni kilometar putovanja. Na putevima u Bosni i Hercegovini kao i u Srbiji u saobraćaju svakodnevno učestvuje mnoštvo starijih automobila (prosječna starost automobila u Bosni i Hercegovini je 17 godina), postoji velika nesavjesnost vozača, saobraćajna nekultura, loša putna infrastruktura, pa samim tim i veliki broj saobraćajnih nezgoda. Lice oštećeno u saobraćajnoj nezgodi može pretrpeti kako imovinsku tako i neimovinsku štetu, a mi ćemo ovom prilikom ukazati na praksu sudova prilikom određivanja visine naknade određenih vidova neimovinske štete.

*Ključne riječi* Osiguranje od odgovornosti, saobraćajne nezgode, nematerijalna šteta, sudska praksa, troškovi parničnog postupka

## Uvodni dio

Osiguranje od odgovornosti predstavlja: zakonom ili ugovorom ureden skup pravnih odnosa između tri lica: osiguravača, koji posredstvom ubranih premija preuzima imovinske posljedice unaprijed određenog štetnog događaja; osiguranika, koji se oslobađa posljedica građanske odgovornosti ako ona uslijed takvog događaja bude angažovana i trećeg lica, kome se naknadom iz osiguranja vrši obeštećenje u slučaju da iz istog događaja pretrpi štetu.

Osiguranje od odgovornosti, naročito kad je obavezno, ima pivenstveni cilj zaštite interesa oštećenog lica. Najvažnije je obezbjeđiti naknadu oštećenom licu, a potom se može raspravljati pitanje odgovornosti i konačnog snošenja tereta te naknade u drugom planu u odnosima između osiguravača i osiguranika. Tako se osiguranje pojavilo kao novi vid naknade štete i preuzelo dosta od funkcija same građanske odgovornosti. I pored uvođenja osiguranja u domen građanske odgovornosti, građanska odgovornost je u potpunosti očuvana, kako u odnosima između štetnika i oštećenog (koji i pored tzv. direktne tužbe protiv osiguravača zadržava svoje pravo na naknadu od osiguranika - štetnika), tako i u odnosima između osiguranika i osiguravača (plaćanje premija, razni oblici učešća u naknadi štete, regres osiguravača

po isplati oštećenom licu u određenim slučajevima, itd.) Građanska odgovornost u kontaktu sa osiguranjem, ne samo da se ne gubi, već ostaje očuvana, a još je i ojačana solventnošću novog dužnika naknade štete.<sup>1)</sup>

Da bi se zaštitile žrtve saobraćajnih nezgoda, čiji je broj u stalnom porastu, ubrzo se uvidjelo da osiguranje od odgovornosti vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila za štete koje upotrebom motornog vozila budu pričinjene trećim licima, predstavlja neminovnost i najbolji način zaštite žrtava saobraćajnih nezgoda. U početku je osiguranje od odgovornosti vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila bilo dobrovoljno, da bi ubrzo postalo jedno od vidova obaveznog osiguranja. Obavezno osiguranje od odgovornosti je prvi put uvedeno, upravo za štete koje prouzrokuju motorna vozila. Osim zaštite žrtava saobraćajnih nezgoda, cilj ovog vida obaveznog osiguranja svakako jeste i zaštita samih vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila, kao i zaštita društvenih interesa.

Ukoliko se šteta koja je prouzrokovana upotrebom motornog vozila sastoji u tjelesnoj povredi, oštećenju zdravlja ili je u saobraćajnoj nezgodi nastupila smrt trećeg lica,<sup>2)</sup> osiguravač je dužan da povrijeđenom licu, odnosno nasljednicima poginulog lica naknadi imovinsku (materijalnu) i neimovinsku (nematerijalnu) štetu. Mi ćemo ovom prilikom ukazati na određene vidove nematerijalne štete i to:

- naknada zbog smanjenja životne aktivnosti

\* Mr Predrag Baroš, Investiciono-razvojna banka Republike Srpske a.d. Banja Luka

(Vještačenjem koje je određeno radi utvrđivanja smanjenja životne aktivnosti moraju se utvrditi sve posljedice zbog kojih je normalna aktivnost oštećenog ograničena ili otežana, a nije dovoljno utvrditi samo postotak smanjenja životne aktivnosti. Iznos pravične novčane naknade zavisi od prirode i težine svih trpljenja oštećenog vezanih uz ovaj oblik štete. Smanjenje životne aktivnosti, kao posebna osnova za naknadu štete zbog duševnih bolova, obuhvata sva ograničenja u životnim aktivnostima oštećenog koje je ostvarivao ili bi ih, po redovnom toku stvari, u budućnosti sigurno ostvarivao. Pod ograničenjem se podrazumjeva i vršenje aktivnosti uz povećane napore ili pod posebnim uslovima. Ovaj oblik štete ima u pravilu, trajni karakter, ali novčana naknada se može dosuditi i kad je smanjenje životne aktivnosti privremeno, ako je jačeg intenziteta i dužeg trajanja ili ako to posebne prilike opravdavaju);<sup>3)</sup>

- naknada za pretrpljeni bol uslijed zadobijenih povreda

(Pri odmjeravanju naknade štete za pretrpljene fizičke bolove treba imati u vidu bolove pretrpljene prilikom same nezgode kao i bolove i druge neugodnosti za vrijeme liječenja, dok kasnije bolove treba priznavati u okviru naknade štete zbog smanjenja opštih životnih aktivnosti. Pri naknadi štete za pretrpljene fizičke bolove treba do razumne mjere voditi računa i o subjektivnim karakteristikama oštećenog);<sup>4)</sup>

- naknada za pretrpljeni strah

(Pravična novčana naknada se može dosuditi za strah koji je bio intenzivan i dužeg trajanja. Ako je intenzivni strah kratko trajao, naknada se može dosuditi ako je u dužem periodu narušena psihička ravnoteža oštećenog);<sup>5)</sup>

- naknada uslijed naruženosti

(Osnova za priznavanje novčane naknade zbog naruženosti nije samo u tome da li, i u kojoj mjeri, izmjenjeni vanjski izgled oštećenog izaziva u okolini gađenje, sažaljenje ili druge negativne reakcije, već se uzimaju u obzir i subjektivna mjerila o uticaju svih elemenata - izmjenjeni vanjski izgled, primjetljivost, itd. na psihičku ravnotežu oštećenog, odnosno na njegovo psihičko stanje u cjelini. Pri tome se subjektivne osobine oštećenog uzimaju u obzir u razumnoj mjeri);<sup>6)</sup>

Naknada neimovinske štete se plaća u jednom iznosu, a ne u vidu rente. Potraživanje naknade neimovinske štete ne prelazi na nasljednike, osim ako je pravosnažno dosudeno ili pismenim ugovorom priznato.<sup>7)</sup> To je strogo lično pravo i gasi se smrću titulara

### Orijentacioni kriteriji za utvrđivanje visine naknade nematerijalne štete

Prema zaključcima građanskog odjeljenja Osnovnog suda u Banjoj Luci,<sup>8)</sup> u pogledu iznosa koji se dosuđuju na ime naknade za naprijed navedene vidove nematerijalne štete, zauzet je sljedeći stav:

- visina naknade štete koja se dosuđuje za pretrpljene duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti određena je za svakih 10% smanjenja životne aktivnosti iznosom od 1.300,00 KM (najviši iznos koji se može dosuditi licima starosti preko 70 godina) do 2.200,00 KM (za izuzetno teške slučajeve sa teškim tjelesnim dama i velikim procentom smanjenja životne aktivnosti);

- naknada za fizičke bolove dosuđuje se u iznosu od 950,00 KM (najviši iznos koji se može dosuditi za lake tjelesne povrede sa bolovima slabog intenziteta kraće dužine trajanja do 5 dana) do 3.700,00 KM (u najtežim slučajevima propraćenim bolovima najvećeg mogućeg

intenziteta i dužine trajanja, gdje dolazi do teških komplikacija u toku liječenja u vidu više operacija);

- naknada za pretrpljeni strah dosuđuje se ukoliko je strah bio intenzivan i duže trajao u visini od 2/3 od utvrdene visine za fizičke bolove;

- naknada za naruženost dosuđuje se u iznosu do 4.000,00 KM.

U odnosu na stav suda iz 1999. godine, ni sadašnja praksa banjalučkog Okružnog i Osnovnog suda nije puno odstupila, tako da iznosi koji se dosuđuju na ime naknade nematerijalne štete nisu značajno povišeni, pa orijentacioni kriteriji (nezvanično) glase:

- za svakih 10% smanjenja životne aktivnosti dosuđuje se iznos do 3.000,00 KM (za izuzetno teške slučajeve sa teškim tjelesnim povredama i velikim procentom smanjenja životne aktivnosti);

- polovina od tog iznosa se dosuđuje za pretrpljeni fizički bol;

- a za pretrpljeni strah se dosuđuju 2/3 iznosa dosuđenog za pretrpljeni bol.

U **Federaciji BiH**, prema orijentacionim kriterijima i iznosima za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete,<sup>9)</sup> u pogledu iznosa koji se dosuđuju na ime naknade za naprijed navedene vidove nematerijalne štete, zauzet je sljedeći stav:

- duševni bolovi zbog smanjenja životne aktivnosti dosuđuju se u iznosima do 30% - 5.000,00 KM za svakih 10%, do 50% - 6.000,00 KM za svakih 10%, preko 50% - 7.000,00 KM za svakih 10%, uz korekciju prema obimu i težini utvrđenih trajnih posljedica, a kao dodatne kriterije treba imati na umu životnu dob, vrstu zanimanja oštećenog i sl.;

- orijentacioni kriteriji za utvrđivanje visine naknade fizičkih bolova (po danima), iznose za jake bolove - 70,00 KM, za srednje bolove - 40,00 KM, za slabe bolove - 10,00 KM, u svakom slučaju ne više od 10.000,00 KM. Kod utvrđivanja iznosa naknade treba imati na umu da su trajanje i jačina fizičkih bolova dva naročito važna elementa za dosuđivanje pravične novčane naknade, ali sud mora voditi računa i o drugim okolnostima slučaja (neugodnost u toku liječenja npr. kraća nesvjestica, hospitalizacija, itd.);

- visina naknade za strah se dosuđuje u iznosu od 400,00 KM do 6.000,00 KM, uz korekciju prema istim kriterijima kao i kod fizičkih bolova, imajući, takođe, na umu i sve ostale okolnosti svakog konkretnog slučaja;

- naknada za naruženost dosuđuje se u iznosu od 700,00 KM do 10.000,00 KM, uz određene korekcije.

Dakle, evidentno je da se u Federaciji BiH dosuđuju znatno viši iznosi nematerijalne štete nego u Republici Srpskoj, iako Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti Republike Srpske<sup>10)</sup> (u daljem tekstu: Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila RS) i Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti Federacije BiH<sup>11)</sup> (u daljem tekstu: Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila FBiH), propisuju iste osigurane sume.<sup>12)</sup> U Republici Srpskoj osigurane sume imaju tendenciju stalnog povećanja,<sup>13)</sup> dok je stav sudske prakse da se žrtvama saobraćajnih nezgoda dosuđuju ne baš tako visoki iznosi na ime naknade nematerijalne štete.

### Sudska praksa

#### Primjer br. 1.

Među parničnim strankama je nesporno da se dana 3. maja 1996. godine dogodila saobraćajna nezgoda u Banjoj Luci u ulici Knjaza Miloša, u kojoj su učestvovali

tuženi P. D. upravljajući motornim vozilom marke "lada" reg. oznaka BL 118-38, vlasništvo P.M. i biciklista M.V. i njegova saputnica R.D. u kojoj saobraćajnoj nezgodi je tužiteljica R.D. zadobila teške tjelesne povrede izražene u vidu: preloma devet rebara, prsnuća sljezine, iščašenja lijevog ramena s opterećenjem lijevog pazušnog živca, lijeve noge i preloma desne potkoljenice.

Sud je ocijenio da je doprinos vozača motornog vozila tj. tuženog u visini od 70%, a doprinos vozača bicikla i tužiteljice koja je svjesno pristala da se vozi na "paksicu" bicikla u procentu od 30%, što je uticalo na visinu dosudene štete tužiteljici, a imajući u vidu i odredbu člana 192. Zakona o obligacionim odnosima, kojom je propisano da oštećeni koji je doprinjeo da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmjerno smanjenu naknadu.

Pri odmjeravanju visine štete, sud je imao u vidu i činjenicu da je tužiteljici sporazumom o vansudskom poravnanju od strane osiguravajuće kuće tuženog DD "Krajina Kopaonik" od 11. februara 2000. godine, isplaćen iznos od 7.000,00 KM.

U konkretnom slučaju radi se o tužiteljici R.D. koja je rođena 1952. godine, a vještak medicinske struke je utvrdio da je kod tužiteljice nastupilo umanjeno opšte životne sposobnosti u procentu od 100%.

Na ime nematerijalne štete sud je tužiteljici dosudio sljedeće iznose:

- za umanjeno opšte životne sposobnosti sud je dosudio tužiteljici iznos od 16.000,00 KM, tj. iznos od 9.975,00 KM (pošto je odbio dio koji je isplaćen od društva za osiguranje, kao i 30% doprinosa tužiteljice);
- za pretrpljene fizičke bolove sud je dosudio tužiteljici iznos od 8.000,00 KM, tj. iznos od 4.375,00 KM (pošto je odbio dio koji je isplaćen od društva za osiguranje, kao i 30% doprinosa tužiteljice);
- za pretrpljeni strah sud je dosudio tužiteljici iznos od 5.000,00 KM, tj. iznos od 2.275,00 KM (pošto je odbio dio koji je isplaćen od osiguravajućeg društva, kao i 30% doprinosa tužiteljice);
- za duševne bolove zbog unakaženosti sud je dosudio tužiteljici iznos od 7.000,00 KM, tj. iznos od 3.675,00 KM (pošto je odbio dio koji je isplaćen od društva za osiguranje, kao i 30% doprinosa tužiteljice) <sup>14)</sup>

Protiv navedene prvostepene presude tuženi je izjavio žalbu, koju je drugostepeni sud djelimično uvažio tako što je:

- naknadu za duševne bolove zbog umanjeno opšte životne aktivnosti, sa iznosa od 9.975,00 KM, povećao na iznos od 10.500,00 KM <sup>15)</sup>

#### Primjer br. 2.

U postupku pred prvostepenim sudom je utvrđeno da je tužiteljica S.S. rođena 1932. godine, a prema vještaku medicinske struke u saobraćajnoj nezgodi je nastupilo umanjeno opšte životne sposobnosti u iznosu od 30%.

Prvostepeni sud je dosudio sledeće iznose na ime naknade nematerijalne štete:

- na ime umanjeno opšte životne aktivnosti iznos od 7.000,00 KM;
- na ime pretrpljenog bola iznos od 4.000,00 KM;
- na ime pretrpljenog straha iznos od 2.000,00 KM <sup>16)</sup>

Protiv navedene prvostepene presude tužena ("Krajina osiguranje") je izjavila žalbu, koju je drugostepeni sud odbio, te navedenu presudu Osnovnog suda u dosudujućem dijelu potvrdio <sup>17)</sup>

#### Primjer br. 3.

Opštinski sud u Travniku je u predmetu br. P-1773/04 obavezao tuženu "Hercegovina osiguranje" d.d. Mostar, da tužitelju T.D. naknadi nematerijalnu štetu i to:

- za umanjeno opštu životnu sposobnost od 50% iznos od 20.000,00 KM;
- za pretrpljene fizičke bolove iznos od 7.000,00 KM;
- za pretrpljeni strah iznos od 3.500,00 KM;
- za naruženost srednjeg stepena iznos od 3.000,00 KM

Sve ukupno iznos od 33.500,00 KM (Tužitelj je imao 24 godine i pretrpio je umanjeno opšte životne sposobnosti u visini od 50%) <sup>18)</sup>

Presudom Kantonalnog suda novi Travnik žalba tužitelja je odbijena i presuda opštinskog suda Travnik br. P-1773/04 od 28. jula 2005. godine, je u pogledu iznosa koji su dosudeni po osnovu nematerijalne štete potvrđena <sup>19)</sup>

#### Primjer br. 4.

U Hrvatskoj je presudom Opštinskog suda u Karlovcu, naloženo tuženoj "Jadransko osiguranje" d.d. Podružnica Zagreb da tužiteljici I.G. iz Duge Rese, na ime naknade štete (prouzrokovane motornim vozilom) isplati ukupan iznos od 331.000,00 kuna, zajedno sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od kog iznosa je na ime naknade nematerijalne štete dosuđeno kako slijedi:

- za pretrpljene fizičke bolove iznos od ..... 30.000,00 kuna;
- za duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti iznos od 200.000,00 kuna;
- za pretrpljeni strah iznos od ..... 30.000,00 kuna;
- za naruženost iznos od 50.000,00 kuna;

U trenutku saobraćajne nezgode tužiteljica je imala 14 godina, a sud nije našao doprinos tužiteljice nastanku saobraćajne nezgode. <sup>20)</sup>

Rješavajući po žalbi Županijski sud u Karlovcu preinačio je navedenu presudu Opštinskog suda u Karlovcu te je:

- Naložio tuženoj Jadransko osiguranje d.d. Podružnica Zagreb da tužiteljici I.G. iz Duge Rese, na ime naknade štete isplati ukupan iznos od 248.800,00 kuna, zajedno sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom i to na ime naknade nematerijalne štete:

- za pretrpljene fizičke bolove iznos od ..... 24.000,00 kuna;
- za pretrpljene duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti iznos od 160.000,00 kuna;
- za pretrpljeni strah iznos od 30.000,00 kuna;
- za naruženost iznos od 9.000,00 kuna.

Drugostepeni sud je utvrdio 20% doprinosa tužiteljice nastupanju saobraćajne nezgode <sup>21)</sup>

Vrhovni sud Republike Hrvatske u predmetnoj pravnoj stvari je uvažio reviziju tužene, te je djelimično preinačio navedenu presudu Županijskog suda u Karlovcu, pa je tužiteljica odbijena sa tužbenim zahtjevom preko iznosa od 184.800,00 kuna i to u vezi (nematerijalna šteta):

- pretrpljenih fizičkih bolova preko iznosa od 16.000,00 kuna;
- straha preko iznosa od 16.000,00 kuna;
- duševnih bolova zbog smanjenja životnih aktivnosti preko iznosa od 104.000,00 kuna;
- duševnih bolova zbog naruženosti preko

iznosa od 32 000,00 kuna

**Primjer br. 5.**

U Srbiji, Okružni sud u Novom Sadu je u jednom slučaju utvrdio 30% doprinosa tužitelja V.P. nastanku štete, a u konkretnom slučaju kod tužitelja je nastupilo umanjeње opšte životne aktivnosti u visini od 20%, pa je sud na ime nematerijalne štete tužitelju dosudio iznose:

- za umanjeње opšte životne aktivnosti iznos od 50 000,00 dinara;
- za pretrpljene fizičke bolove iznos od 42 000,00 dinara;
- za pretrpljeni strah iznos od 42 000,00 dinara;
- za naruženost iznos od 35 000,00 dinara;
- odnosno ukupan iznos od 175 000,00 dinara

Vrhovni sud Srbije je odbio kao neosnovanu reviziju drugotuženog Srpskog osiguravajućeg društva "Jahorina" dd u mješovitoj svojini, Sokolac Filijala Prijedor u Prijedoru, izjavljenu protiv navedene presude Okružnog suda u Novom Sadu<sup>22)</sup>

**Izračunavanja uspjeha u parnici i troškova parničnog postupka**

U parnicama za naknadu štete sud često tužbeni zahtjev tužitelja ne usvoji u cijelosti nego djelimično, npr. tužitelj je tužbeni zahtjev opredjelio iznosom od 20 000,00 KM, a sud mu je dosudio 10 000,00 KM. U ovome slučaju evidentno je da je tužitelj uspio u parnici sa 50%, pa bi mu sud u toj srazmjeri dosudio i troškove parničnog postupka. Npr. tužitelj je imao 4 000,00 KM troškova parničnog postupka, pa mu je sud s obzirom da je uspio u parnici sa 50% dosudio naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 2 000,00 KM. Međutim, u praksi su mnogo češći slučajevi da se uspjeh u parnici i srazmjerna naknada troškova parničnog postupka ne mogu izračunati prostom računicom kao u našem primjeru. Recimo, tužitelj je tužbeni zahtjev opredjelio iznosom od 13 456,00 KM, a sud mu dosudi iznos od 7 149,00 KM (iako bi odoka rekli da je to 50%, u navedenom primjeru tužitelj bi uspio u parnici sa 53,1%). U parnicama za naknadu štete u praksi se često desi da prvostepene presude budu preinačene u pogledu troškova parničnog postupka, koji nisu precizno izračunati, pa ćemo šematski prikazati jedan od načina za pravilno izračunavanje uspjeha u parnici i troškova parničnog postupka i ukazati na različite stavove sudova u Republici Srpskoj i Hrvatskoj.

Npr. ukoliko je tužitelj svoje potraživanje opredjelio iznosom od 158 547,00 KM, a sud mu je dosudio iznos od 55 982,00 KM uspjeh u parnici tužitelja bi mogli izračunati tako što utvrdimo 1% od potraživanog iznosa (158 547,00), a zatim dosudeni iznos (55 982,00) podijelimo sa tim brojem (1 548,47) i dobijemo postotak uspjeha u parnici u visini od 36,15% (55 982:1548,47 = 36,15%)

Ukoliko ukupni troškovi tužitelja iznose npr. 15 100,00 KM, 1% od tog iznosa (odnosno 151) pomnožimo sa uspjehom u parnici od 36,15% i dobijemo iznos troškova koji treba dosuditi tužitelju, u skladu sa ostvarenim uspjehom u parnici, tj. iznos od 5 458,65 KM (151 x 36,15 = 5 458,65 KM)

U Republici Srpskoj prema odredbama člana 386 stav 1 Zakona o parničnom postupku stranka koja izgubi parnicu dužna je naknaditi troškove parničnog postupka suprotnoj stranci. Prema stavu 2. istoga člana, ukoliko je jedna stranka djelimično uspjela u parnici, sud može, s obzirom na postignuti uspjeh odlučiti da svaka stranka

snosi svoje troškove ili da jedna stranka drugoj srazmjerno naknadi troškove parničnog postupka.

Iako u Hrvatskoj sličnu odredbu sadrži član 154. Zakona o parničnom postupku, sudovi u Republici Srpskoj i Hrvatskoj navedene odredbe tumače na različite načine.

Sudovi u Republici Srpskoj izračunavaju samo uspjeh u parnici tužitelja, dok ne izračunavaju uspjeh u parnici tuženog, pa bi gornji primjer mogao poslužiti za Republiku Srpsku.<sup>23)</sup>

Npr. u Hrvatskoj sudovi cijene kako uspjeh u parnici tužitelja, tako i uspjeh u parnici tuženog, pa nakon prebijanja donose konačnu odluku o troškovima parničnog postupka<sup>24)</sup>

Nadovezujući se na naš primjer, s obzirom da je tužitelj uspio u parnici sa 36,15% (5 485,65 KM) znači da je istovremeno uspio i tuženi sa 63,85%. Ukoliko su ukupni parnični troškovi tuženog iznosili npr. 12 000,00 KM, tuženom s obzirom na uspjeh u parnici od 63,85% pripada pravo na naknadu u iznosu od 7 662,00 KM (12 000 x 63,85 = 7 662,00 KM). Nakon izvršenog prebijanja tražbina naknade parničnih troškova razlika bi postojala na strani tuženog, pa bi tužitelj bio u obavezi da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 2 176,35 KM.

**Zaključak**

Iz navedenih primjera možemo konstatovati da u pogledu naknade nematerijalne štete postoje velika odstupanja čak i u samoj Bosni i Hercegovini, iako entitetski zakoni propisuju iste osigurane sume. Ukoliko uporedimo iznose koji se dosuđuju na ime naknade analiziranih vidova nematerijalne štete, vidimo da sudovi na različite načine određuju visinu naknade nematerijalne štete. Treba napomenuti da je zapažena težnja sudova da povećaju naknadu dosudene nematerijalne štete ukoliko postoji osiguranje od odgovornosti. Takođe, kao što smo ranije naveli, praksa Okružnog i Osnovnog suda u Banja Luci jeste da se odredi iznos koji se dosuđuje za smanjenje opšte životne aktivnosti, pa se polovina od tog iznosa dosuđuje za pretrpljeni bol, a 2/3 iznosa dosuđenog za pretrpljeni bol, se dosuđuje za pretrpljeni strah.<sup>25)</sup> Međutim, ne pretrpe sve žrtve saobraćajnih nezgoda bol i strah na isti način. Neko može da osjeća posljedice saobraćajne nezgode do kraja života, kako u pogledu bola, tako i u pogledu straha, pa otuda zaključak da bi se iznos naknade štete za pretrpljeni bol i strah ipak morali fleksibilnije izračunavati. Ukoliko se polovina iznosa dosuđenog za smanjenje životne aktivnosti, dosuđuje za pretrpljeni bol, a 2/3 iznosa dosuđenog za pretrpljeni bol, dosuđuju za pretrpljeni strah, slijedi zaključak da je za određivanje naknade nematerijalne štete sudu dovoljno da vještak medicinske struke utvrdi samo da je oštećeni pretrpio smanjenje životne aktivnosti, pa se postavlja pitanje da li je uopšte potrebno da vještak konstatuje da je oštećeni pretrpio bol i strah određenog intenziteta i trajanja.

Mišljenja smo da su iznosi koji se u Republici Srpskoj dosuđuju po osnovu naknade nematerijalne štete veoma niski i da u pogledu navedenih iznosa, kao i u pogledu samog izračunavanja naknade nematerijalne štete po pojedinih vidovima, sudovi što hitnije trebaju zauzeti novi stav.

Vidjeli smo da i u pogledu izračunavanja troškova parničnog postupka postoje odstupanja u sudskoj praksi Republike Srpske i Hrvatske. Naime, slične odredbe Zakona o parničnom postupku, sudovi na različite načine tumače. Ipak smo mišljenja da treba voditi računa i o uspjehu tuženog u parnici, na taj način tužitelj situaciju

mora realno sagledati i tužbeni zahtjev objektivnije postaviti u skladu sa važećom sudskom praksom, inače može biti u obavezi da naknadi troškove parničnog postupka suprotnoj strani

1) Baroš, P., Osiguranje od odgovornosti vlasnika i korisnika motornih vozila za štete prouzročene trećim licima, Magistarski rad Novi Sad 2008, str. 28

2) Treća lica - lica koja imaju pravo na naknadu iz zaključenog ugovora o osiguranju

3) Zaključci br. 19 i 6 sa savjetovanja Saveznog suda, vrhovnih sudova republika i autonomnih pokrajina i Vrhovnog vojnog suda od 15 i 16. oktobra 1986. godine

4) Izvod iz stava zauzeto na savjetovanju sudija građanskih odjeljenja sudova opšte nadležnosti u SR Sloveniji 16 i 17. juna 1973. godine

5) Zaključak broj 5 sa savjetovanja Saveznog suda, vrhovnih sudova republika i autonomnih pokrajina i Vrhovnog vojnog suda od 15 i 16. oktobra 1986. godine

6) Zaključak broj 8 sa savjetovanja Saveznog suda, vrhovnih sudova republika i autonomnih pokrajina i Vrhovnog vojnog suda od 15 i 16. oktobra 1986. godine

7) Vrhovni sud Vojvodine, Gž-1176/69 od 4. XII 1969. godine

8) Broj: SU-150/99 od 22. aprila 1999. godine

9) Orijentacioni kriteriji koji su usvojeni na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH, dana 20. II 2006. godine

10) "Službeni glasnik RS" br. 17/05

11) "Službene novine FBiH" br. 24/05

12) Prema odredbi član 8. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila RS, Agencija RS donosi odluku kojom se reguliše najmanji iznos na koji se može ugovoriti osigurana suma po osiguranom slučaju, s tim da iznos osigurane sume po osiguranom slučaju ne može biti manji od iznosa:

a) u slučaju štete na licima 500.000 KM bez obzira na broj žrtava uključenih u istu nezgodu, a dvije godine nakon stupanja na snagu Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila RS, navedeni iznos ipso iure treba biti povećan na iznos od 1.000.000 KM;

b) u slučaju štete na imovini 350.000 KM po jednom štetnom događaju bez obzira na broj odštetnih zahtjeva proizašlih iz iste nezgode

Iste osigurane sume članom 9. propisuje i Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila FBiH

13) Na osnovu Odluke Vlade Republike Srpske, br. 02/1-020-962/98 od 12. 6. 1998. godine, o određivanju najnižih osiguranih suma na koje se mora ugovoriti osiguranje autoodgovornosti za štete prouzročene trećim licima, objavljene u "Sl. glasniku RS", br. 23/98, najniže osigurane sume na koje je vlasnik, odnosno korisnik motornog i priključnog vozila dužan, u skladu sa članom 90. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica da zaključi ugovor o osiguranju autoodgovornosti za štetu prouzročenu trećim licima, po jednom štetnom događaju, su iznosile:

1) 20.000 DM ako štetu prouzroči autobus i teretno vozilo;

2) 10.000 DM ako štetu prouzroči ostala motorna vozila

Prema Odluci Vlade Republike Srpske br. 02/1-020-458/99 od 13. 5. 1999. godine, o određivanju najnižih osiguranih suma na koje se mora ugovoriti osiguranje autoodgovornosti za štete prouzročene trećim licima, objavljene u "Sl. glasniku RS", br. 14/99, najniže osigurane sume na koje je vlasnik, odnosno korisnik motornog i priključnog vozila dužan, u skladu sa članom 90. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica da zaključi Ugovor o osiguranju autoodgovornosti za štetu prouzročenu trećim licima, po jednom štetnom događaju, su iznosile:

1) za autobuse i teretna vozila:

- 550.000 KM za štete na licima;

- 330.000 KM za štete na stvarima

2) za ostala motorna vozila uključujući i nepoznata motorna vozila:

- 275.000,00 za štete na licima;

- 165.000,00 za štete na stvarima

14) Osnovni sud Banja Luka, P-579/00 od 25. III 2005. godine

15) Okružni sud Banja Luka, Gž-1003/05 od 24. V 2006. godine

16) Osnovni sud Banja Luka, P-1716/01 od 3. XI 2003. godine

17) Okružni sud Banja Luka, Gž-2683/03 od 28. II 2006. godine

18) Opštinski sud Travnik, P-1773/04 od 28. VI 2005. godine

19) Kantonalni sud Novi Travnik, Gž-856/05 od 22. III 2007. godine

20) Opštinski sud Karlovac, P-244/99-90 od 2. III 2005. godine

21) Županijski sud Karlovac, Gž-1393/05-02 od 26. XII 2005. godine

22) Vrhovni sud Srbije, Rev 5322/01 od 18. IV 2002. godine

23) Odluku o troškovima sud je donio u skladu sa odredbom čl. 386. stav 2 i 396. Zakona o parničnom postupku. Tužitelja je u postupku zastupao punomoćnik iz reda advokata, pa kako je tužitelj u parnici uspio u procentu od 56%, tako su mu i dosuđeni troškovi parničnog postupka u iznosu od 5.688,20 KM

Osnovni sud Banja Luka, PS-467/99 od 14. XI 2005. godine

Imajući u vidu uspjeh tužitelja u ovoj parnici od 34,62% sud je tužitelju dosudio na ime troškova parničnog postupka ukupan iznos od 2.085,85 KM, a zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa je odbio.

Osnovni sud Banja Luka, P-904/98 od 20. IV 2006. g.

24) S obzirom na istaknuti tužbeni zahtjev i dosuđeni iznos naknade štete presudom ovog suda proizilazi da je tužiteljica u parnici uspjela sa 16% dijela, a tuženi sa 84% dijela

Tužiteljici s obzirom na uspjeh u parnici od 16% pripada pravo na naknadu troškova postupka u iznosu od 25.104,00 kuna. Tuženom s obzirom na uspjeh u parnici od 84% pripada pravo na naknadu troškova postupka u iznosu od 96.568,50 kuna. Nakon izvršenog prebijanja tražbina naknade parničnih troškova razlika je u korist tuženog u iznosu od 71.464,50 kuna, te je tužiteljica dužna taj iznos platiti tuženom na ime naknade parničnih troškova.

Vrhovni sud Hrvatske, Rev. 616/06-2 od 12. VII 2006. g.

25) Što ilustruju sledeće presude:

Djelimično se usvaja tužbeni zahtjev tužitelja, te se slijedom toga obavezuje tuženi da tužitelju isplati:

NEMATERIJALNU ŠTETU i to:

- na ime umanjenja opšte životne sposobnosti

iznos od 1.400,00 KM;

na ime pretrpljenih fizičkih bolova

iznos od 700,00 KM;

na ime pretrpljenog straha

iznos od 525,00 KM

Osnovni sud Banja Luka, P-2713/02 od 16. 6. 2005. godine:

Djelimično se usvaja tužbeni zahtjev tužitelja i tužena "Krajina osiguranje" a d. Banja Luka se obavezuje da tužitelju isplati:

NEMATERIJALNU ŠTETU i to:

- na ime umanjenja opšte životne aktivnosti

iznos od 2.000,00 KM;

na ime pretrpljenog fizičkog bola

iznos od 1.000,00 KM;

na ime pretrpljenog straha

iznos od 750,00 KM

Osnovni sud Banja Luka, P-1505/05 od 22. 12. 2006. godine, Presudu potvrdio:

Okružni sud Banja Luka, 011-0-Gž-07-000 354 od 13. 3. 2007. godine